

OREX – VÝNOSNÁ LINIOVÁ ODRŮDA ŘEPKY OZIMÉ

Orex – yielding line variety of winter oilseed rape

Ivana MACHÁČKOVÁ¹, Kateřina BĚLSKÁ¹, Jiří KUNTE¹, Viktor VRBOVSKÝ²

¹ SELGEN, a.s., ²OSEVA PRO s.r.o., o.z. Výzkumný ústav olejin Opava

Summary: Orex - very yielding winter oilseed rape linear variety, is result of systematic cooperation of breeders associated in Česká řepka association with originating at breeding station in Výzkumný ústav olejin Opava. Overwintering ability is excellent, which was confirmed in the winter of 2011/2012, when temperatures repeatedly fell far below freezing to -24°C without snow cover. Winter oilseed rape linear variety Orex has except high yield, especially in warm area, very low (the lowest in SOP ÚKZÚZ) content of glucosinolate, good health conditions and excellent lodging. Winter oilseed rape Orex was registered in 2015 with average yield 105% in years 2013-2015.

Key words: Cortes, winter oilseed rape, variety, overwintering, health, no lodging, yield

Souhrn: OREX – velmi výnosná liniová odrůda ozimé řepky olejky, je výsledkem cílevědomé spolupráce šlechtitelů spolupracujících ve sdružení Česká řepka, s původem na šlechtitelské stanici Výzkumného ústavu olejin Opava. Schopnost přezimování je výborná, což se potvrdilo v zimě 2011/2012, kdy teploty opakovaně klesaly hluboce pod bod mrazu až k -24°C bez sněhové pokrývky. Řepka Orex, kromě výborného výnosu, zejména v teplé oblasti, vyniká velmi nízkým (nejnižším z SOP ÚKZÚZ) obsahem glukosinolatů, dobrým zdravotním stavem a odolností k poléhání. Řepka ozimá Orex byla registrována v roce 2015 s výnosem 105% v průměru let 2013 - 2015, na kontrolní odrůdy.

Klíčová slova: Orex, řepka ozimá, odrůda, přezimování, zdravotní stav, výnos

Úvod

Odrůda **OREX** byla vytvořena v rámci spolupráce sdružení „Česká řepka“. Po křížení výchozích rodičovských linií ve Výzkumném ústavu olejin Opava (OSEVA PRO s.r.o.) následovala in vitro regenerace a diploidizace (tj. odvození rostliny z pylového zrna a tím i 100% homozygotizace = genetická stabilizace) ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby, v.v.i., Praha Ruzyně. Osivo odvozené rostliny bylo předáno zpět na šlechtitelské pracoviště, kde proběhlo jeho namnožení a následné zařazení genotypu do výkonových zkoušek. Po testování v lokálních a mezistaničních zkouškách v letech 2011 až 2012 bylo toto novošlechtění na základě dobrých výnosových a kvalitativních výsledků přihlášeno do státního registračního řízení pod označením OP-BN-46. Po tříletém zkoušení ve státních odrůdových pokusech bylo v roce 2015 navrženo na registraci pod názvem Orex. Jedná se o první českou registrovanou odrůdu ozimé řepky vzniklou diploidizací (DH).

Výsledky a diskuse

OREX prošel testováním v rámci sdružení „Česká řepka“ v sezóně 2011/2012. V roce 2013,2014,2015 a 2016 testováno v registračních pokusech SOP ÚKZÚZ. Na základě výsledků tohoto testování byla odrůda v roce 2015 registrována pod názvem **OREX**.

V mezistaničních předzkouškách (8 lokalit) realizovaných každoročně v rámci spolupráce sdružení „Česká řepka“ byl tento materiál testován v sezóně 2011/12, kdy dosáhl nejvyššího výnosu z celého testovaného sortimentu (123 % na průměr kontrol Da Vinci a NK Morse).

Ve státních odrůdových zkouškách si vedl následovně. V průměru za tříleté období testování v SOP (2012,2014,2015) dosáhl relativního výnosu 105 % na kontrolní odrůdy Sherlock a NK Morse. Ze sortimentu liniových odrůd testovaných od roku 2012/13 se tak jedná o nejvýkonnější materiál, a proto byl **OREX** navržený na registraci, ostatní liniová novošlechtění, mimo jednoho, během SOP vypadly). **OREX** se prosadil především

Popis odrůdy: Dle výsledků RP 2016 a poloprovozních pokusů můžeme **OREX** charakterizovat jako nízkou (148 cm) polopozdní (veg. doba 201 dnů) odrůdu, dobře odolnou proti polehání (7,2) s nadprůměrnou zimovzdorností. Doba kvetení je delší (29 dní), zřetelně posunutá díky pozdějšímu začátku kvetení. Odolnost k významným chorobám (foma 6,0, hlízenka 6,0, čern 7,1, verticiliové vadnutí 6,2) je na dobré úrovni, srovnatelné s moderními registrovanými odrůdami. HTS je středně vysoká (4,88 g). Obsah oleje v semeni odrůdy Orex středně vysoký (47,27 % sušiny*), srovnatelný s kontrolní odrůdou NK Morse (47,51 %*). Co se týče glukosinolatů, patří Orex k materiálům s nejnižším obsahem v rámci sortimentu (12,03 mikromol/g*). Obsah mastných kyselin v oleji je standardní, obsah N-látek průměrný. **údaje k registraci odrůdy*

v klimaticky teplejší oblasti pěstování (charakteristika – viz publikace SDO) s výkonem 108 %.

V roce 2016 dosáhla v RP odrůda **OREX** relativního výnosu 105% na kontrolní odrůdy Slaki CS a NK Morse, v absolutním vyjádření 4,86 t/ha. Z toho 5,12 t/ha v chladné oblasti a 4,60 t/ha v teplé oblasti.

Za zdůraznění stojí výsledky 1. roku (2012/13) zkoušení v SOP. V tomto roce se **OREXU** velmi dařilo - v průměru dosáhl 109 % na kontrolní odrůdy, v teplé oblasti dokonce 114 % (výsledky by byly ještě lepší, nebýt „podezřelého“ propadu v Lípě na 82 %). Na dvou lokalitách – Staňkově (teplá oblast) a Horažďovicích (chladná oblast) – **byl OREX dokonce nejvýkonnějším materiálem celého sortimentu zkoušeného 1. rokem v SOP, a to včetně hybridů!** Co se týká průběhu počasí, byl uvedený roční charakteristický především velmi pozdním začátkem jara a bohatou sněhovou pokrývkou zvláště ke konci zimy.